

Tehetséges tanár a tehetséggondozás szolgálatában
Talentovan nastavnik u službi obrazovanja talentovanih
Talented pedagogues in service of talent-development¹

Dr. Gábrity Molnár Irén:

Újvidéki Egyetem, Közgazdaságtudományi Kar Szabadka

Összefoglaló

A 21. század társadalmi kihívásainak megfelelően az új pedagógiai gondolkodásmódban új formákat vesz fel a tudás, a tanulás és a tanítás is. Már nem a tanár lexikális tudása a fontos, hanem a tudás átadásának és képességfejlesztő módszere, rátermettsége. Nem az a fontos, hogy a tanár mindig tudja a helyes választ, de mindenekelőtt önmagát adja és a gyerekek kiismerik, tudják, hogy közös feladatuk van és együttműködnek. A tanár tehetsége két szempontból elemezhető: egyrészt a szakmai készsége, vagyis kreativitása, másrészt a tehetséges tanulóval való törődés alapján. A tehetségfejlesztés sokféle, hiszen minden egyes tanuló személyisége egyedi és megismételhetetlen. A tehetséggondozó pedagógus, miközben személyiséget formál, nem korlátozza a tanuló képességeinek önálló kibontakozását, folyamatos megnyilvánulását. A jó pedagógus arra is odafigyel, hogy a diákja képes legyen a társadalmi együttműködésre, a csoportban való mozgásra, kommunikálásra.

Apstrakt

Shodno izazovima 21. veka po novim statovima u pedagogiji postoje nove forme znanja, učenja i obrazovanja. Nije nastavnikovo leksikografsko znanje je najvažnije nego način prenosa znanja i umeća. Nije to važno da profesor uvek zna odgovor na sve, nego da pruža sebe, dajući ga prepoznaju, znaju da imaju zajednički zadatke i saraduju. Talenat profesora ima dva aspekta: njegovo sopstveno stručno znanje, kreativnost i uzgoj talenta. Briga o talentovanom učeniku ima mnogo aspekata jer svaki đak je osobena ličnost. Pedagog dok otkriva talenta formira njegovu ličnost, ali ne sprečava samostalno razvijanje talenta i umeća. Istovremeno dobar pedagog osposobljava učenika na društvenu saradnju, mobilnost u grupama i komunikaciju.

Abstract

As a result of the 21st century's social challenges the new pedagogical disciplines develop new forms of knowledge, studying and education, as well. It is not the educator's lexical knowledge that bears importance, but their skill-developing methods and ability to transfer knowledge. Instead of the expectation that teachers always have to know the right answer, it is getting to be more important that teachers behave naturally, their students get to know them and also that students become aware of the co-operation with their pedagogues. Teachers' talent can be analyzed from two aspects: their professional preparedness and their treatment of the gifted students. Talent-developments can be various since each student character is individual and can not be replicated. Pedagogues who

¹ Publikálva: *A tehetségek szolgálatában*, I. nemzetközi tehetséggondozó konferencia, III. tehetség nap/III dan talenata, Kiadó: Bolyai Farkas Alapítvány a Magyarul Tanuló Tehetségekért, Zenta, 2009. pp. 52-60.

develop talents during their work to form the students' character must not constrain the development of the students' skills and must not inhibit the occurrence of skills. Good pedagogues take care of their students' advancement in social cooperative skills, in their ability to work in groups and effective communication.

Kulcsszavak: tehetséggondozás, kreatív pedagógus, szakmai képességek.

Bevezető gondolatok

A nevelés szélesebb értelmezésben általános emberi életjelenség, társadalmi tevékenység, valamilyen formában mindig szükséges, mert az ember egyéni, sőt társadalmi fennmaradásának is, továbbfejlődésének alapvető feltétele. Ehhez társul az oktatás, mint valamely ismeret, tudás megtanítása, elsajátítása. A szaknyelv az oktatást olyan tudatos, tervszerű tevékenységként kezeli, amely a kultúra közvetítésében meghatározó. Az oktatás végső soron, a magatartás-, készségek kiépítésének a módja. Hogyan képzeljük el azt a pedagógus és tanári feladatot, hogy nevelés és oktatási feladatai közben külön odafigyeljen a tehetséggondozásra? A legfontosabb az, hogy ha a nevelő/tanár oktat, akkor a gondolkodási funkciókat, képességeket, meggyőződést formál úgy, hogy a tanuló végül képes lesz az önszabályozó tanulás kialakítására. Fontos az alkotóképesség fejlesztése, mert az oktatás kreatív folyamat, amelyben a tanulók képesek átrendezni ismereteiket és azokat életük során bármikor felhasználni. Képzeljük csak el mit ér a tehetség, ha azt az életben nem tudjuk hasznosítani? Ma modern szóval egyszerűen karrierépítésnek nevezzük ezt, amihez tudni kell menedzselni önmagunkat. Sok tehetség erre saját erejéből nem képes.

A mai társadalmi környezetben az iskolák nyitott intézmények, hiszen az iskolai életben az összes társadalmi változások begyűrűznek. Felmerülhet bennünk a kérdés, milyen a hatékony tanár egy örökmozgó társadalmi térségben? A pedagógus funkciók között van akár a konfliktuskezelés, vagy a tehetséggondozás is, de legfőképp a folyamatos önképzés.

A tehetséggondozó tanár kívánatos tulajdonságai

A nevelői stílus nehezen megfogható, mégis egyértelműen meghatározó fontosságú. A tanár nem hiszi azt, hogy csak ő képes megtanítani a tananyagot, de hisz az együttműködésben, a diákok felelősségérzetében. Ő az ismereteknek egyik lehetséges forrása, hiszen jómaga is továbbképzzi magát. A tanár személyiségében a másakra való odafigyelés, a visszavonulás és a segítségadás képessége kerül előtérbe, miközben a háttérből történő irányítás megkívánja a belső erővel rendelkező, hatni tudó, szugesztív személyiséget.

Carl Rogers² amerikai pszichológus szerint³ az empátia, a bizalom és az elfogadás légkörében minden személyiség alkalmassá válik a fejlődésre. A tanárok képzése, képesítése alapvetően a szakmai oktató szerepére korlátozódik, s nagyon érintőlegesen a nevelésre. Annak a tanárnak, aki a nevelőmunkát helyezi előtérbe, képesnek kell lennie a

2 Carl Ransom Rogers (Oak Park, Illinois, 1902. január 8. – San Diego, Kalifornia, 1987. február 4.) amerikai pszichológus. Lásd: Kultúrák Közötti Kommunikáció - Carl Rogers találkozó (2009) <http://www.rogers2009.hu/>

3 Lásd: Carl Rogers, Egy érintetlen dimenzió (tanulmányok) (1993), Budapest, Magánkiadás.

személyiségfejlesztésre. A nevelői szerep is tanulható, ha megfelelő nyitottsággal párosul. A jó pedagógus képzett és találékony abban, hogy az adott nevelői szituációban a gyerek állapotának, körülményének megfelelő eljárást alkalmazza.

Adelson J.⁴ szerint a „szuperpedagógus” típusok tulajdonságai:

- ü “Sámán” – rendkívüli szellemi erő, energia, eredetiség, fogékonyság, szuggesztív
- ü “Lelkész” – közösségért, osztályért élő, lelkes programszervező, aktív, beszédes, emelkedett jellemű, mély gondolkodású, megértő, morális
- ü “Gyógyító orvos” – érzékeny a gyengeségekre, orvosolja a problémákat, előcsalogatja a pozitívumokat, rugalmas, éleslátó, érzékeny, okos.

A jó tanár pályamotivációja a gyermekszeretetre és a gyerekek fejlődése iránti érdeklődésre épül. A kollégáiban méltányolja, ha valaki barátságos, engedékeny, határozott és méltányos, sőt elfogadó és nagylelkű másokkal, elégedett a foglalkozásával. Smith⁵ szerint, a jó tanár hat jellemzővel bír: felelősségteljes, szereti az embereket, szervezett, jól kommunikál, világossá tudja tenni az oktatott tantárgyat, elfogadható mennyiségű munkát kíván meg a tanulóktól.

Hoffmann Rózsa⁶: A tanár-diák kapcsolat változásai című cikkében a tanár sikerességét három tényező együttesében látja. Szüksége van a jó tanárnak *tudásra*, személyiségének alkalmassá fejlesztésére és a *pedagógiai technológia ismeretére*, illetve ennek *alkalmazási képességére*. A tudás a szaktárgyi tudás mellett az általános műveltséget, az élő és a mesterséges környezetben való sikeres közlekedést is jelenti. A pedagógiai ismeretek, képességek, jártasságok jelentik a szükséges tudás összetevőjét.

Horányi Gábor⁷ szerint teljes az egyetértés a tanár-társadalomban abban a tekintetben, hogy a színvonalas tanári munka elengedhetetlen feltétele a *magas szintű szakmai tudás*, a második helyen szerepel az *empátia*, ezt követi a *következetesség*, a *gyerekszeretet*, a *humor* és *előadókészség*, a *türelem*. Némileg lemaradva ezek után következik a *tolerancia*. Kérdőíves felmérések hasonló adatokat nyújtanak a diákok szemszögéből. Szerintük lényes hogy: megértő, jóságos, együttműködő, kedves, türelmes, sokoldalú, jó megjelenésű, jó humorú, igazságos, nyugodt, következetes, a tanulók problémái iránt érdeklődő, ötletes, játékos, demokratikus, céltudatos és szórakoztató.

A tehetséggondozó tanár személyisége természetesen még hatványozottabban odafigyel a tanár-diák kapcsolatra. A jó viszony kialakításánál figyelembe veszi a befolyásolás

⁴ Lásd: Adelson J.: Pszichológiai szöveggyűjtemény II. (Fejlődés- és pedagógiai pszichológia - Kézirat), Tankönyvkiadó Vállalat. Budapest, 1981.

⁵ Az Amerikai Oktatási Tanács a hatvanas években több teszt és kérdőív felhasználásával tanulmányt készített, melynek alapján a következő képet adja a jó tanárról. Lásd: Bond The certification system of the National Board for Professional Teaching Standards, (2000): L., Smith, T., Baker, W. K. és Hattie, J. A, Center for Educational Research and Evaluation, University of North Carolina at Greensboro.

⁶ Lásd: Pedagógusethika: kódex és kommentár, (1996): szerk. Hoffmann Rózsa, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó

⁷ Lásd: Horányi Gábor: A tehetséges tanár (2000)

kétirányú lehetőségét, az együttműködés könnyebb, ha a tanár és a diák elvárásai is összeegyeztethetők. A tanárnak figyelembe kell vennie a gyermek fejlődési készenlétét, érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlettségét.

A *rossz tanár* a tanulók szerint: készületlen, labilis idegzetű, sértődékeny, önmagába zárult, megbízhatatlan, a gyerekeket megveti, lenézi, megalázza, türelmetlen, unalmas, sekélyes, rossz szervező, állandóan irányítani akar, autokrata, nincs kapcsolata a diákokkal, határozatlan, nem fegyelmez, nem nevel, nem kreatív, kapkodó, engedékeny, merev, tehetségtelen, részrehajló, nem szereti a gyerekeket, következtelen, arrogáns, bizalmatlan, igazságtalan. A rossz tanár az, aki tudja, hogy rossz tanár és mégis tanít! Milyen, a „gyenge pedagógus” a diákok szerint? Elsősorban: megalkuvó, konformista, maradi, bizonytalan, határozatlan, agresszív fölényes.⁸

A kreatív tanár megsegítése

A társadalmi változások sodrásában, átalakulóban vannak az iskolák, és ez elkerülhetetlenül eléri a hazai oktatási rendszert is. A pedagógiai szakma, az elméleti kutatás és gyakorlati fejlesztés számos részterületén megindult a jövő előkészítése, többek között a standardizálások, vagy a tanárokkal szembeni új elvárások megfogalmazása. Az Európa Tanács lisszaboni értekezletén (2000) munkabizottság alakult erre a feladatra, amely a későbbi stockholmi (2001), majd Barcelonai (2002) tanácskozáson terjesztette elő javaslatait.

Szerbiában gyakran hiányoznak a felkészült pedagógusok, aminek egyik oka a pálya alacsony társadalmi presztízse, a viszonylag nagy terhelés és az ehhez képest alacsony fizetések. A problémát nem oldaná meg, ha egyszerűen növelnénk a tanító/tanárképzésbe való felvétel számárányát, mivel a mennyiségi hiányon kívül a kibocsátott minőséggel is gondok vannak. Nem a régi, bevált képzési gyakorlat okolható ezért, hanem az, hogy az új helyzetben szükséges tanári kompetenciák megszerzése még nem garantált. Az oktatást sajnos csak költségvetési tényezőként, vagyis szolgáltatásként kezelik. A világ dinamikusan fejlődő térségeiben, de az EU-n belül előretörő államokban (Finnország, Írország) is az oktatást stratégiai ágazatként kezelik és a pénz mellett jelentős szellemi tőkét is fektettek belé. Az EU Tanács munkabizottsága ebben a szellemben igyekezett megvizsgálni azt a kérdést, hogy miként tehető vonzóbbá a tanári pálya, hogyan lehetne elérni, hogy:

- *a legrátermettebb tanulók lépjenek a tanító/tanárképzésbe,*
- *a végzés után a legjobb teljesítményű, a pályára leginkább alkalmasak helyezkedjenek el az iskolákban,*
- *a pályán legjobb teljesítményt nyújtók, a legrátermettebb tanárok ne hagyják el a szakmát jobb munkalehetőségek reményében.*

Az oktatás modernizációja stratégiai kérdés, ami a mai körülmények között hatékony kutatásfejlesztéssel és menedzsmenttel kezelhető. A tudásalapú társadalomban a tudás sajátos termék, a tanulás pedig olyan termék előállítási folyamat, amely a gazdaság más területein kialakított módszerekkel fejleszthető. Középpontba került a hozzáadott tudás, a

⁸ Lásd: Gábrity Molnár Irén: Oktatásunk láttelele (Oktatásszociológia olvasmány), Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar Szabadka, Forum Újvidék, 2008.

„humán erőforrás” minősége, hatékonysága. Az iskolai gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a tanárok munkáját kell eredményesebbé tenni úgy, hogy segítséget kapjanak saját gyakorlatuk elemzéséhez, értékeléséhez, hogy ezáltal kreatívvá váljanak és képesek legyenek változtatások tervezésére, kivitelezésére.

Külföldön elvégzett vizsgálatok összegzéseként A. Mac Kay⁹ az alábbi tanítási stratégiákat találta jellemzőnek a hatékony tanárookra:

- szabályrendszert alkalmaz személyi és eljárási ügyekben;
- kezdettől fogva megakadályozza a rendbontást;
- pontosan irányítja a fegyelmezést;
- sokszor körbejár az osztályteremben (figyeli a diákok munkáját);
- lehetőleg nem verbális szinten megoldja a zavaró szituációkat (például szemkontaktussal, térköszabályozással);
- érdekes és hasznos feladatokat ad a tanulóknak;
- olyan szabályrendszert alkalmaz, hogy a gyerekek minimális irányítással tudjanak dolgozni a feladaton;
- optimalizálja a tanóratanításra fordított idejét;
- állandó jelzést használ a tanulók figyelmének megszerzésére;
- addig nem kezd beszélni a csoporthoz, amíg mindenki oda nem figyel;
- változatos tanítási technikákat használ, amelyek alkalmazkodnak a tanulók érdeklődéséhez;
- következetes hibaellenőrző módszert alkalmaz;
- az új fogalmakat játékosan, a meglévő ismeretek felhasználásával tanítja;
- olyan technikákat használ, melyek biztosítják a folyamatos átmenetet a konkrétól az elvont gondolkodási tevékenységig;
- megfelelő arányban alkalmazza az egyszerű és a komplex választ igénylő kérdéseket;
- követi az osztály reakcióit;
- több dologra figyel egy időben;
- biztosítja az óra egyenletes lefolyását, illetve az egyik tevékenységről a másikra való zökkenőmentes átmenetet;
- fenntartja az óra tempóját;
- érthetően magyaráz;
- ismeri a motiválási lehetőségeket;
- érezteti a gyerekekkel, hogy elfogadja, értékeli és támogatja őket;
- reagál a gyerekek rejtett és nyílt megnyilvánulásaira, kérdéseire;
- minden tanuló számára egyaránt érthető kérdéseket tesz fel;
- segít, hogy a tanuló tökéletes választ adjon; ha a válasza hibás volt, vagy csak részben volt jó, újrafogalmazza a kérdést, rávezető kérdést tesz fel;
- jutalmazással megerősíti a kiemelkedő munkát, és ösztönzi azokat a tanulókat is, akik nem mindig képesek kiemelkedő teljesítményre;

⁹ Zétényi Ágnes: A hatékony tanár. Iskolakultúra, 98/10, 72-73 oldal; A tanulmány megjelent az ELTE Eötvös Kiadó „Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága” című kötetben. <http://epa.oszk.hu/00000/00011/00020/pdf/9810.pdf>

- a többre képes tanulók kíméletes kritizálásával a későbbi elismerés reményét sugallja;
- elfogadja és integrálja a tanulók kezdeményezéseit (például kérdés, megjegyzés).

A tehetséggondozás fontos

Az, ami meghatározza a tehetséget: az öröklődés és a környezet. E két tényező együtt fejti ki hatását, hiszen a velünk született tehetség nem bontakozhat ki a megfelelő környezeti hatások segítségével, a környezet pedig csak a létező tehetségre tud hatni. Vannak kutatók, akik a tehetséget azonosítják az intelligenciával. Mások a kreativitással teszik egyenlővé. Kétségtelen, hogy mindkét tényező hatással van a tehetségre, de nem külön-külön, hanem együttes erővel. *Joseph S. Renzulli* amerikai pszichológus alkotta meg¹⁰ a tehetség legnépszerűbb, tudományosan elfogadott meghatározását. Szerinte a tehetség az értelmi képesség (intelligencia), a kreativitás (eredetiség) és a feladat iránti elkötelezettség (szorgalom, kitartás) egybeesése. Ha a képességek szerencsés egybeesése jó teljesítményre is vezet, az a tehetség bizonyítéka. A képességek sokfélék lehetnek: intellektuális, művészi (képzőművészeti, írói), pszichomotoros (sport, tánc, fafaragás), szociális (kommunikációs, vezetői, befolyásoló készség) képesség. A kreativitás az intelligencia kiegészítője, önálló produktumok létrehozásához szükséges feltételek együttese. A feladatkötelezettséghez tartoznak a motiváló, dinamizáló tényezők, a kíváncsiság, a szorgalom, a teljesítménymotiváció.

A tehetséges emberek csoportjába soroljuk azokat is, akik értelmesek, jó személyiségvonásokkal rendelkeznek, de kimagasló teljesítményre nem képesek vagy csak még egyelőre nem tudnak teljesíteni. Ők rész-képességeikben kiválóak, de művet soha nem hoznak létre, mert más rész-képességeikben gyengék is lehetnek. A tehetség a személyiség alapvető vonása, amely lehetővé teszi a jó képesség magasabb szintűvé alakítását. A tehetség, mint adottság a gyermek- és serdülőkorban a legintenzívebb. Az évek múlásával, ha nem fejlesztik, képzik az egyént, teljesen el is tűnhet. Elsősorban a szülők és a pedagógusok felelőssége a gyermeki tehetségforrás korai felismerése, gondozása, óvása és fejlesztése. A tehetség egy speciális érdeklődési terület olyan mérvű ismerete és mindennapos még alaposabban megismerni vágyása, amit nemcsak felfedezni, de fejleszteni is kell.

A tehetséggondozó pedagógusnak tudnia kell, hogy minden gyermek egyedi, különleges. Minden gyermeknek egyéni szükségletei, igényei, lehetőségei vannak a nevelés és oktatás területén. Ebből következik, hogy egy osztályon belül a gyerekek képességei, adottságai, magatartásuk stb. igen változatosak lehetnek. A tanulók között igen nagy különbségek is jelentkezhetnek. Egyes tanulók negatív vagy pozitív irányba eltérhetnek „az átlagostól”. Nekik speciális oktatási-nevelési szükségleteik vannak. Ezért a nevelésük illetve az oktatásuk a pedagógusoknak is speciális feladatot jelent. Ezeknek a gyerekeknek különleges bánásmódra, több figyelemre, törődésre, foglalkozásra van szükségük. A különleges bánásmódot igénylő gyerekek csoportjába tartoznak a tanulásban-, értelmileg-, mozgásban-, beszédben akadályozott, látássérült, hallássérült, tanulási nehézségekkel

¹⁰ Forrás: Báthory Zoltán: A tehetség globalitása - a Magyar Tehetséggondozó Társaságról
<http://www.c3.hu/~muvhazak/bmk/minoseg/tehetsegrol.htm>

küzdő, magatartászavar miatt problémás, tehát visszahúzódó vagy ellenséges, de a kivételes képességű, tehetséges tanulók is. A diákok különbözősége miatt a pedagógusnak meg kell ismernie a tanítványait, hogy a képességeiknek megfelelő oktatásban részesítse őket. Manapság a pedagógiai gyakorlatában a hangsúly a valamilyen hiányból fakadó gyenge teljesítmény javítására tevődött, miközben a tehetségigérettel való törődés háttérbe szorult.

A tehetséggondozás a tehetség meghatározását, a tehetség felismerését és a tehetségfejlesztést magában foglaló pszichológiai, pedagógiai tevékenység. A tehetséggondozás - a tehetség kibontakoztatása - univerzális pedagógiai feladat, mely minden diákra irányul. A tehetséggondozáshoz megfelelő családi környezetre és megfelelő iskolára van szükség. Széles értelemben ezért a tehetséggondozás társadalmi szükségletté vált¹¹. Ma sok tehetséggondozási mód létezik, pl. gyorsítás, elkülönítés, gazdagítás. A tehetséggondozásnál három dologra kell figyelni:

- a tehetséget korán kell felfedezni, még mielőtt „elkallódna”, addig, amíg a gyerek be tudja fogadni az új dolgokat,
- a tehetséget nem csak szinten tartani, hanem fejleszteni is kell (még az oktatójától is magasabb szintre),
- a tehetséggondozásnak folyamatosnak kell lennie.

Ha az oktató felfedezi a gyerekekben a tehetség csíráit, nem teheti meg, hogy ne segítse fejlődését. Minél több tárgyat, könyvet, eszközt kell kezébe adni, hogy segítségükkel kielégíthesse tudásvágyát, fejlessze képességeit. A gyermekben fel kell ébreszteni az érdeklődést, a megismerni vágyást, majd ezután mikor már felismerhető az érdeklődési terület, akkor a motivációra sincs szükség. A gyerek szinte önállóan fogja megtanulni a dolgokat, melyek érdeklik. A tehetséges diák iskolai eredményei nem mindig jók, feladatvégzésük nem egyenletes, gyakran nem vesznek részt az iskolai munkában. Beilleszkedésükhöz szükséges a tanárok segítsége, az iskola és a család együttműködése. A tehetséges diákok gyakran magányosak, társaik különnek tartják őket. A környezetnek szükségszerűen segíteni e kell a beilleszkedésben. El kell érni, hogy a környezet befogadja a tehetséget. Ha ez már semmilyen úton nem lehetséges, akkor meg kell tanítani a diákat, hogy elfogadja helyzetét. Az is lehetséges, hogy egy gyermek több képességgel is rendelkezik. Ez nem probléma, csupán a nevelőnek jelent több foglalkozást. A tehetséges gyerekeket gyakran elnyomja az oktatási rendszer, mivel előfordulhat, hogy nem azt kéri tőlük, ami az érdeklődési körébe tartozik, ezért nem érnek el jó eredményt, tehetségük viszont elveszik, mivel nem foglalkoznak vele.

¹¹ A tehetség felismerésével és gondozásával már az ókorban is foglalkoztak. Kínában felkutaták a tehetségeket és magas nevelésben részesültek. Konfucius foglalta először rendszerbe a tehetségről alkotott nézeteit (i.e. előtt a 6-5. században). Az ókori görög birodalom is figyelmet fordított a tehetségekre. A középkorban a keresztény egyház vállalta magára a számára alkalmas tehetséggondozást. A 19. században kezdődött el szervezett, tervezett tehetséggondozás, hogy a 20. században a reformpedagógia és a pszichológia a gyerek felé fordulhasson, felfedezve a bennük rejlő lehetőségeket. A két világháború között már sokféle tehetségfejlesztő program volt ismert.

Zárszó:

Tehetség gondozó tényezők kétirányúak lehetnek. Egyrészt, a (szak)pedagógust képesítik a tehetség gondozásra, másrészt a tehetséges tanulót érinti. A tanító/tanár feladata nem csak a tehetség felfedezése, hanem a diák egyéniségének, képességeinek fejlesztése is, sőt karrierépítési készségének a kibontakoztatása is. Ehhez fontos lépések a következők:

- A kiváló tanárok hálózatának (regionális) létrehozása, olyan fórumokon, ahol a tehetségekkel intenzíven foglalkozó tanárok rendszeresen találkozhatnak; a tapasztalatok átadása, megbeszélése céljából. Számukra szaktanácsadás, továbbképzések szervezése, külföldi tanulmányi utak biztosítása.¹²
- Az egyetemeken tehetségfejlesztés-tanár mesterszak indítása, tankönyvek írása; taneszköz biztosítás; kutatómunka.
- Új egyéni tehetség gondozási formák bevezetése (demonstrátorok, egyéni tanulmányi rend – tutori rendszer)¹³.

Felhasznált irodalom:

Adelson J.: Pszichológiai szöveggyűjtemény II. (Fejlődés- és pedagógiai pszichológia - Kézirat), Tankönyvkiadó Vállalat. Budapest, 1981.

Báthory Zoltán: A tehetség globalitása - a Magyar Tehetség gondozó Társaságról
<http://www.c3.hu/~muvhazak/bmk/minoseg/tehetsegrol.htm>

Carl Rogers, Egy érintetlen dimenzió (tanulmányok) Magánkiadás. Budapest, 1993.

Dr. Eörsi Gyula rektor, az ELTE 1984. szeptember 3-án tartott tanévnyitó közgyűlésén tartott beszéde, Tehetség gondozási koncepció Eötvös Loránd Tudományegyetem,
<http://www.elte.hu/file/tehetseggondozas.pdf>

Dr. Gábrity Molnár I.: Oktatásunk láttelepe (Oktatásszociológia olvasmány), Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar Szabadka, Forum Újvidék, 2008.

Horányi Gábor: A tehetséges tanár, 2000/1, <http://www.c3.hu/~tandem/cikkek/20000109.html>

Hoffmann R. szerk.: Pedagógus etika: kódex és kommentár, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1996.

L., Smith, T., Baker, W. K. és Hattie, J. A., Bond The certification system of the National Board for Professional Teaching Standards, Center for Educational Research and Evaluation, University of North Carolina at Greensboro. 2000.

Zétényi Ágnes: A hatékony tanár. Iskolakultúra, 98/10, 68-74 oldal.
<http://epa.oszk.hu/00000/00011/00020/pdf/9810.pdf>

¹² Közoktatási konferencia, Győr, <http://www.tehetsegpont.hu/dokumentumok/titko.doc>

¹³ Lásd: Eörsi Gyula, <http://www.elte.hu/file/tehetseggondozas.pdf>

A magyar társadalom a tehetség szolgálatában (Közoktatási konferencia, Győr) 2008. szept. 26. 8. szekció: A kiemelkedő tehetséggondozó tanáregyéniségek megbecsülése (Moderátor: Titkó István), <http://www.tehetsegpont.hu/dokumentumok/titko.doc>